

Passa 200 abitaziuns in planisaziun

Las vschinaunchas in Engiadina'Ota tratan in divers möds la manchaunza d'abitaziuns per indigens. Intaunt gira però dapertuot qualchosa e scha tuot ils progets actuels gnissan eir realisos ün bel di, stessan a disposiziun passa 200 prümas abitaziuns impü als indigens e las indigenas. La FMR do üna survista davart las imüras e'ls progets per promover prümas abitaziuns in Engiadin'Ota.

MARTIN CAMICHEL/FMR

Daspö la pandemia es la situaziun immobigliara in Engiadina gnida adüna pü acuta per indigens e daspö lo haun divers vschinaunchas in Engiadina'Ota reagü sülla problematica. La vschinaun-

cha da Puntraschna ho intaunt surpigli üna rolla da pionier in connex cun promover spazi d'abiter per indigens (guarda box suotaint). Ma eir las ulterius desch vschinaunchas illa regiun s'occupan da la tematica e prouvan cun diuersas imüras e progets da s-chaffir spa-

zi d'abiter per indigens. Ubain ch'ellas promouvan progets per abitaziuns sün egen terrain – u sül terrain da la vschinauncha burgaisa – u alura cha vegnan s-chaffidas las premissas planisatoricas per pussibilitar a privats da realisar progets cun abitaziuns primaras. A regard

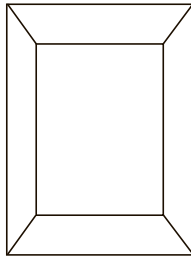
las cifras actuelas haun las vschinaunchas in Engiadin'Ota in media üna quota da 36 % abitaziuns primaras. Madulain ho cun 22 % las pü pochas abitaziuns primaras e S-chanf cun 56 % las pü bgeras.

Ma cu guarda que our concretamang? – Che capita illas differentas

vschinaunchas? Che progets do que? Scha's quinta insembel tuot las abitaziuns chi vessan da gnir fabrichedas i'ls prossemes ans cun progets actuels, vess que da der passa 200 abitaziuns da diuersa grandezza. La redacziun FMR do üna survista da tuot ils progets actuels.

Indigens immez il cumün
La prümaüra chi vain dessan tenor la vschinauncha da Schlarigna cumazer las lavuors vi d'üna chesa cun ün desch abitaziuns per indigens. Il proget «Vieta Stredas» – chi ho guadagno la concurrenza d'architectura e chid' es büdschetto traunter 7 milliuns ed 8 milliuns francs – dess gnir fabricho sün üna parcella da la vschinauncha immez cumün. Per quist proget ho la radunanza cumünela da Schlarigna approvo la fin marz 2024 ün credit da planisaziun da 550'000 francs. Impü ho Schlarigna già la fin dal 2022 miss in vigur scu prüma vschinauncha üna ledscha per la promozium da prümas abitaziuns. Il proget «Vieta Stredas» es traunter oter ün resultat da quista ledscha.

27 abitaziuns sül vers l'Alvra
A La Punt Chamues-ch dess que der – sün terrain da la vschinauncha politica e burgaisa – üna surfabricaziun cun 27 abitaziuns. Quellas duos parcellas as rechattan sur la staziun da la viafier in direcziun dal Pass da l'Alvra. Per quist proget ho la radunanza cumünela delibero la fin da december 2023 ün credit da 13,6 milliuns francs. La vschinauncha da La Punt vuol fabricher sves e finanzia il proget cun piglier sün ün credit da la banca ed alura pajer il fit dal credit cun las entredgias dals fits da las novas abitaziuns. Impü es que eir previs da vender üna part da las abitaziuns, chi vessan d'esser prontas per la fin dal 2026.

S-chaffir premissas a Zuoz, S-chanf e Madulain
A Zuoz, S-chanf e Madulain nu do que pel mumaint auncha üngüns progets cumünels concrets per promover il spazi d'abiter per indigens. Ma Zuoz ho l'an passo adatto il plan da quartier Curtin Plavaunt, inua cha privats haun l'intenziun da fabricher chesas per indigens. Impü nun ho Zuoz üngün egen terrain da fabrica.
A S-chanf vain pel mumaint realiso ün proget d'investuors privats per abitaziuns primaras sün üna surfatscha da 2000 meters quadrats. Impü ho S-chanf auncha ses parcelas da fabrica da vender – ed a Chappella do que üna zona per fabricher chesas per indigens.

Mantgnair e fabricher prümas abitaziuns
A San Murezzan – sün l'areal Du Lac e güst sper la nouva chesa d'attempo – vuol la vschinauncha fabricher sün egen terrain 26 abitaziuns per indigens. Las lavuors da planisaziun sun gnidas scrites our la fin favrer 2024 e scha tuot vo bain, vuol San Murezzan cumazer la prümaüra 2025 cun las lavuors da construziun.
Impü ho la vschinauncha comunico la sted passada da vulair gnir activa scu intermediatura per pudair mantgnair potenzielas seguondas abitaziuns scu prümas abitaziuns. In singuls cas vulesc San Murezzan alura dafatta cumprer tscherzas immobiglias per promover spazi d'abiter per indigens.

Sül terrain da la vschinauncha burgaisa
A Samedan vuol la vschinauncha burgaisa realisar il pü grand proget in Engiadina'Ota fin uossa, nempe üna surfabricaziun moderna cun 70 abitaziuns in trais edifizis. Que dess der abitaziuns da 2,5 stanzas fin 5,5 stanzas. Quel proget cul nom «Palü» dess gnir fabricho sül terrain da fabrica a Promulins, chid' es eir in possess da la vschinauncha burgaisa. Quella ponderescha a regard la finanziaziun dal proget da funder üna cooperativa, vuol dir cha eir persunas u instituziuns privatas pudesan as parteciper. Per realisar il proget «Palü» stu il plan da quartier Promulins auncha gnir approvo da la vschinauncha, que chi vess d'esser il cas la fin da quist an. Il böt da la vschinauncha burgaisa es d'inoltzer l'an chi vain la dumanda da fabrica e da cumazer dal 2026 cun la realisaziun.

Progets e recuors sün maisa
Ün simil cas scu Segl, però sainza cooperativa, as chatta a Silvaplana, inua cha la vschinauncha vuol realisar a Surlej il proget Foppas Ost. Quel prevezza 50 abitaziuns primaras i' l dret da fabrica, hotel e garascha – l'hotel gniss però fabricho d'investuors privats. Per realisar quel proget ho la radunanza cumünela da Silvaplana eir approvo üna revisiun parziela da la planisaziun locala in november 2023. Causa divers recuors cunter quista revisiun, es la renga grischuna pel mumaint vi d'evaluar la situaziun e' l proget as retarda eir.
Tenor la chanzlia cumünela da Bever, do que ün proget d'ün investur privat, chi vuol fabricher 16 abitaziuns primaras. Ma siand cha que ho do recuors cunter quist fabricat, es il proget blocco pel mumaint.

Üna cooperativa per Segl
La vschinauncha da Segl d'eira la prüma in Engiadin'Ota chid' es gnida activa dal 2022 in quista chosa ed ho cumanzo a tschercher üna soluziun per dapü spazi d'abiter per indigens. A la fin s'ho cristalliso our la cooperativa Lagrev, chi vuol fabricher 18 prümas abitaziuns i' l quartier Seglias. Zieva cha la dumanda da fabrica es gnida inoltreda tar la vschinauncha da Segl in october 2023, ho que però do divers recuors cunter il proget. «Al principi da quist an s'ho la suprananza cumünela da Segl decisa da sistir la dumanda da fabrica. Uossa essans vi da sclerir scha'l plan da quartier Seglias stu gnir adatto u na. Causa la dumanda da fabrica e'ls recuors s'haun mussos divers puncts debels dal plan da quartier già pü vegl», declara Barbara Aeschbacher, presidenta cumünela da Segl sün dumanda da la FMR.

Quintessenza
Tuot las vschinaunchas in Engiadin'Ota sun gnidas activas e s'haun occupedas da la manchaunza d'abitaziuns per indigens düraunt ils ultims ans. Eir schä'ls divers progets saron auncha confruntos cun l'üna u l'otra sfida, muossan las circa 200 abitaziuns progettedas chid' ho do mumaint i' l marco d'immobiglias per indigens. Ma scha quellas 200 abitaziuns bastan per il bsögn da spazi d'abiter dals prossemes ans, que sto auncha scrit i' l tschël engiadinais.

Puntraschna do tuot

La vschinauncha da Puntraschna nu d'eira la prüma in Grischun chid' es gnida activa in connex cun la situaziun immobigliara in Engiadin'Ota, ma intaunt ho il lö al pè dal Bernina do plainamang gas cun promover spazi d'abiter per indigens – e que in püssas manieras.
Puntraschna ho constituieu l'an passo üna fundaziun cun precis quist scopo. Impü ho la vschinauncha politica – cun approvaziun da la radunanza cumünela – cumpro üna parcella da fabrica davous il Rondo i' l december 2023.

700 partecipaziuns al questunari
Impü ho la suprananza miss in discussiun üna taxa directiva per seguondas abitaziuns, chi ho traunter oter pissero per chos cotscens tals proprietaris pertuchos. «Fin la fin da favrer 2024 haun tuot las persunas invoutas – dimena la populaziun da Puntraschna e'ls proprietaris da seguondas abitaziuns – pudieu parteciper ad ün questunari in connex cun la taxa directiva. Las passa 700 respostas cha vaina survgnieu vegnan pel mumaint elavredas d'üna ditte specialisada chi prepara ün'analisi», declara Jeannette Guadagnini,

chanzlista da Puntraschna. Ella agiundescha ch'üna gruppa da lavur cun tuot ils actuors invouts hegia gieu quist'eivna la tschantada da partenza. Sün basa dals resultats dal questunari – chi saron sün maisa in güm – ed egnas idejas, dess la gruppa da lavur alura elavrer imüras pussiblas. Quellas vegnan alura suottamissas a la suprananza ed a la populaziun.
Controllas sistematicas
Impü ho la suprananza da Puntraschna decisa da fer ün'evaluziun sistematica davart l'adöver da prümas abitaziuns. In

quel connex survegnan tuot las chesadas, inua cha que nun es dal tuot sgür cu cha las immobiglias vegnan insomma drivedas, ün questunari ed haun da cumpriver lur adöver. «Pel mumaint essans auncha vi dad evaluar chenunas chesadas chi vegnan in dumanda e nus essans vi da finalisar il questunari correspondent. Quel gnaro tramiss düraunt quista prümaüra», declara Jeannette Guadagnini.
Elavuro strategia per fundaziun
Ed eir la Fundaziun da Puntraschna – chi ho il scopo da mantgnair e pro-

mover spazi d'abiter indigen illa vschinauncha – ho intaunt finaliso las lavuors preparativas ed elavuro üna strategia per la fundaziun.
Tenor Jeannette Guadagnini vain la strategia preschanteda l'eivna chi vain a la suprananza cumünela e düraunt la sted 2024 a la populaziun da Puntraschna. Ella disch: «A la fin prouva Puntraschna da chatter diversas vias per promover spazi d'abiter pajabel per indigens, almain quellas vias chi stau illa cumpetenzza da la vschinauncha.» (fmr/cam)